

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Devarim

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

זכ אצת יכ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8969

תרגום אשכנזי

אנזעהען אונד ווירדע, וואל-
לע דיא העכסטע, אונד זיינער
פֿערהייסונג געמעס, איינע
דעם עוויגען דיינעם גאטטע
הייליגע נאציאן זיין לאססען.
כז (א) משה אונד דיא על-
טעסטען ישראל'ס גא-
בען דעם פֿאלקע פֿאלגענדען
בעפֿעהל: בעוואַהרעט אללע
דיא געבאָטע, דיא איך אייך
הייטע געביטהע. (ב) ווען איהר
איבער דען ירדן הינאיבער
קאָמט, אונד דאָז לאַנד בע-
טרעטעט, דאָז דער עוויגע דיין
גאָטט דיר איינגעבען ווילל, זאָ

רי"ב

כי תבא כו

ולתפארת ולהיותך עם-
קדש ליהוה אלהיך כאשר

דבר: פ רביעי

כז (א) ויצו משה וזקני ישראל
את העם לאמר שמר את כל
המצוה אשר אנכי מצוה אתכם
היום: (ב) והיה ביום אשר תעברו
את הירדן אל הארץ אשר
יהוה אלהיך נתן לך והקמת לך

אכנים

ר ש י

(יט) ולהיותך עם קדוש. כאשר דבר והיית
לי קדושים (ויקרא כ'):

כז (א) שמור את כל המצוה. לשון
הו' גרדנ"ט בלע"ז: (ב) והקמות
לך. צירדן ואל"כ תוליא משם אחרות
ותבנה מהן מזבח בהר עיבל נמלאת אתה
אומר שלשה מיני אכנים היו שנים עשר
צירדן וכנגדן בגלגל וכנגדן בהר עיבל
כדאיתא במסכת סוטה:

תרגום אונקלוס

ולשונם ולרבו ולמהוה עם קדוש קדש יי
אלהך במא די מליל:

כז (א) ופקיד משה וסבי ישראל ית עמא
למימר טרו ית כל תפקידתא די
אנא מפקד יתכון יומא דין: (ב) והי
ביומא די תעברון ית ירדנא לארעא די יי
אלהך יתיב לך ותקים לך אבנין רבירבין

וחסוד

ב א ו ר

בה יקנה לו שם: ולתפארת, כי תתפאר עליהם לעשות בהם כל אשר תחפוץ תגזור אומר ויקם
לך, כענין פן ותפאר עלי ישראל לאמור ידי הושיעה לי (שופטים ז' ב') (הרמב"ן), ולדעת
המתרגם האשכנזי תפארת הנאמר כאן על פאר והוד הנפש ויקרו, שכן יתעלו ישראל על כל
הגוים על ידי המלות והנהגות הנאותות והנכבדות, והוא הנכון:

כז (א) ויצו משה וזקני ישראל, אחרי שהשלי' משה את דבריו לזה לזקנים שידברו גם הם,
ויהיו בעם לשמור כל המלות, כי כל עם הולך בעלת זקניו, וכתוב אשר אנכי מצוה
אתכם ולא אנתו, כי עיקר הדבור למשה והזקנים ירימו קולם לאמר לעם שמעו והאזינו
ועשו, וכן ויבו משה והזקנים הלויים אל כל ישראל, כי אמרו הנהנים לעם הסבת ושמע
ישראל, ומשה אמר היום הזה נהיית לעם, אבל ראש"ע אמר כי שמור כל המלות הזאת מלות
אכנים אשר יזכיר ואינו נכון. (הרמב"ן): שמר את כל המצוה, לשון הוה גרדנ"ט בלע"ז.
(רש"י)

ה מ ע ר

כז (א) שמור את כל המצוה, פירש"ל לשון הוה גרדנ"ט בלע"ז (בעובאבאטענד), עיין בהמעמר
לספר במדבר (ט"ו ל"ה) (ד"ה). (ב) והיה ביום, הפסוקים האלה כבר בארתי בפרושי לספר

יהושע

אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשָׂדֶה אֲתֶם בְּשִׂיד: (ג) וְכִתְבֶתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבְרָה לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶרֶץ זִבְתַּחֲלָב וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ לָךְ: (ד) וְהָיָה בְּעֵבְרָכֶם אֶת־הַיִּרְדֵּן תִּקְיִמוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֲתֶכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבֵל וְשָׂדֶה אֹתֶם בְּשִׂיד: (ה)

ריכטע דיר גראסע שטיינע אויף, אונד איבערציעהע זיא מיט קאלק. (ג) זאבאלד הוא הינאיבער געגאנגן בוזט, שרייב בעדארויף אללע ווארטע דיע זער לעהרע, זא ווירסט הוא אין דאז לאנד קאממען, דאז דער עוויגע דיין גאטט דיר גיבט, איין לאנד, ווא מילך אונד האניג פליסט, וויא דער עוויגע, דער גאטט דיינער פארפאהרען דיר פעהר הייסען האט. (ד) ווען איהר איבער דען ירדן געגאנגען זייד, זא ריכטעט דיעזע שטיינע, דיא איך אייך יעצט בעפעהלע, אויף דעם בערגע עיבל אויף, אונד איבערציעהע זיא מיט קאלק: (ה) דאזעלבסט בויע דעם עוויג גען

מזבח

תרגום אונקלוס

ותסוד יתהון בסידא: (ג) וכתוב עליהן ית כל פתגמי אוריחא קדא במעברךך בדיל די תעול לארעא די יי אלהך יהיב לך ארע עבדא חלב ודבש במא די מליל יי אלהא דאבהתך לך: (ד) ויהי במעברכון ית ירדנא תקימו ית אבניא האלין די אנא מפקיד יתכון יוקא דין בטורא דעיבל ותסוד יתהון בסידא: (ה) ותכני חמן מדבהא

ב א ו ר

(רש"י), ובלשון אשכנז (בעבאכטענד): (ב) ושדה אותם בשיד, תסודס במין עפר ידוע שמראהו לבן, למען יעמדו ימים רבים: (ג) את כל דברי התורה הזאת, לדעת המפרשים יכוח שיכתבו עליהן כל מנין המצות והאזהרות לבד כמו הכתובות בהלכות גדולות, וכתב הרמב"ן ז"ל ויתכן שהיו האבנים גדולות מאד, או שהיה ממעשה הנסים: בעברך, מיד אחר אשר תעברו את הירדן: למען, אשר הבא, כי השם יעזרך, אם החילות לשמור מצותיו. (הראב"ע): (ד) והיה בעברכם, בתחלה לזה דרך כלל להקים אבנים ועתה יחל לבאר יותר: (ה) ובנית ישם מזבח, זאת המלוה ראשונה לביאתם לבנות להם מזבח חדש להודות לשם שהחלו להיות בארץ. (הראב"ע). והנה יקריבו עולות לה' ושלמים לשמחה, שיאכלו שם בני ישראל על המזבח

ה מ ע ר

יהושע (ח' ל'), ושם הראיתי לדעת שלמי פשוט הכתוב לא אומר יהושע המלוה של הקמת מזבח בעבר הירדן ע"ש.

היום

תרגום אשכנזי

גען דיינעם גאטטע צו עהרען, איינען אלטאר אויס שטיינען, ברינגע אבער קיין אייזערנעם ווערקצייג דארטן; (ו) אויס גאנצען שטיינען זאלסט דוא דען אלטאר דעם עוויגען דיין נעם גאטטעס בויען, אונד אויף דעמועלכען, דעם עוויגען דיין נעם גאטטע צו עהרען, גאנצע אפפער דארבריינגען; (ז) אויך פריידענאפפער שלאכטען, אונד דאזעלכסט פערצעהרען, אונד פאר דעם עוויגען דיינעם גאטטע פערגניגט זיין. (ח) אויף דיא שטיינע זאלסט דוא אללע ווארטע דיעזער לעהרע מיט דייטליכער שריפט פערצייכען. נען. (ט) פערנער שפראך משה אונד דיא פריסמער אויס דעם שטאטממע לוי צו דער גע-

כי תבא כו

מוֹצֵחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹצֵחַ אֲבָנִים לְאֶתְנִיף עֲלֵיהֶם בְּרוֹזל: (ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מוֹצֵחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: (ז) וּבַחַת שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמַּחְתָּ לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (ח) וְכִתַּבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיָּמֵב: (ט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַסְּכֶרֶת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהִייתָ לְעַם לַיהוָה

זאממען נאציאן: פערנים אונד מערקע עם ישראל! דיעזעס טאגעס ביזט דוא איינע דעם

תרגום אונקלוס

מדבחה קדם יי אלהה מדבחה אבנין לא תרים עליהון ברזלא: (ו) אבנין שלמין תקני ית מדבחה דיי אלהה ותסיק עלוהי עלון קדם יי אלהה: (ז) ותכתיב על אבניא ית כל פתגמי אוריחא דדא פריש נאות: (ט) ומליל משה וכהניא ליואי עם כל ישראל למימר אציית ושמע ישראל יומא דדין הויחא לעם קדם

(ח) נאר היטע. בשבעי לשון: (ט) הסכת. כתרומו: היום הזה והיית לעם. ככל יום יהיו בעיניך כאלו היום זאת עמו בצרית:

ר ש י

ב א ו ר

המוצח וישמחו יחד, על שהשיגו אל מבוקשם והאות נפש' זה שנים רבות: (ח) באר היטב, כתיבה מבוארת ונראית יפה למען ירוץ הקורא בה: (ט) והכהנים הלויים, כאשר כתוב וקני ישראל (תשובי ישראל), והעיקר משה. (הראב"ע): הסכת, אין לו ריע במקרא, והטעם האזין: היום הזה נהיית לעם, יש הבדל בין היום הזה ובין זה היום, כי בכל מקום שנאמר זה היום יורה

ה מ ע ר

(ט) היום הזה, החכם המבאר הבדיל בין זה היום ובין היום הזה ולא זכיתי להבין דבריו, כי נודע הוא לכל מבין נטיב, לשון עברי שיש הבדל גדול אס יקדים כנוי הרומז לשם או יבוא אחריו

כי תבא כו

לִיהוֹה אֱלֹהֶיהָ: (י) וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהֶיהָ וְעָשִׂיתְּ אֶת־מִצְוֹתָיו
וְאֶת־חֻקֵּי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצִוֶּה
הַיּוֹם: ס חמישי (יא) וַיֵּצֵא
מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר: (יב) אֱלֹהִים יַעֲמְדוּ לְבָרְךָ

את

מצותיו קרי

תרגום אשכנזי קלה

דעם עוויגען דיינעם גאָטטע
געווינדמעטע נאָציאָן געוואָר=
דען; (י) דוא מוסט אַלואָ דער
שטיממע דעם עוויגען דיינעם
גאָטטעם געהאַרבען, אונד זיי=
נע געבאַטהע אונד געזעטצע,
דיא איך דיר הייטע געבע,
בעאַבאַכטען. (יא) משה גאַב
דעם פֿאַלקע, דעסועלבען טאַ=
געס, נאָך פֿאַלגענדען בעפֿעהל:
(יב) פֿאַלגענדע שטעממע זאַל=
לען

ר ש י

(יב) לנכך את העם. כדאיתא במסכת
סוטה שזה שנטיס עליו לראש הר גריזים
ושזה לראש הר עיבל והכהני' והלוי' והארוון
למטה באמלע הסנו לויס פניהס כלפי
הר גריזיס ופתחו בצרכה ברוך האיש
אשר לא יעשה פסל ומסכה וגומר.
ואלו

תרגום אונקלוס

יִי אֱלֹהֶיךָ: (י) וְהִקְבִּיל לְמִימְרָא דַּיְי אֱלֹהֶיךָ
וְתַעֲבִיד ית פקודוהי ונת קימוהי די אָנָא
מִפְּקֻדָּה יוֹמָא דַּיְי: (יא) וּפְקִיד מֹשֶׁה ית
עָמָא בְּיוֹמָא הַהוּא לְמִימְרָא: (יב) אֱלִין יְקֻמוּן
לברכא

ב א ו ר

יורה שהחל באותו היום הדבר להיות מה שהוא, כמו זה היום עשה ה' נגילה (תהלים קי"ח כ"ו),
אך זה היום שקיינהו מלאנו (איכה ב' ע"ו), אבל היום הזה נאמר אף אם החל הדבר להיות
מקודם זמן רב רק אם באותו היום שעומד המדבר בו עודנו לא פסק והוא עודנו מה שהיה,
וכן כל היום הזה האמורים בפרשה זו: (יב) לברך את העם, כדאיתא במסכת סוטה (ל"ו)
שזה שנטיס עליו לראש הר גריזים ושזה לראש הר עיבל, והכהנים והלויים והארוון למטה
באמלע, הסנו לויס פניהס כלפי הר גריזיס ופתחו בצרכה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל
ומסכה וגומר, ואלו ואלו עונין אמן, חזרו והסנו פניהס להר עיבל ופתחו בקללה ואומרים חזרו
האיש אשר יעשה פסל וגומר וכן כולם עד חזרו אשר לא יקיס. (רש"י). ועל דרך הפשט הצרכה
היא

ה מ ע מ ר

אחריו, כי אם הכנוי לפני השם אז המה יחדיו מאמר שלם ויוכן בחסרון דבור המליחות, כמו
אלה הדברים שעורו אלה המה הדברים וזה הדבר וזה הוא הדבר, ולכן יוקשר אל המאמר
שאחריו במלת אשר (כדין בשני מאמרים), כמו אלה הדברים אשר תשים לפניס, וזה הדבר
אשר תעשה, וכן זה היום שקיינו שהניא הרב שיבוא השי"ן במקום אשר, וגם זה היום עשה
ה' יוכן בחסרון מלת אשר על פי דרך הלכות, ולכן באופן הזה לא יבוא הכנוי בה"א הדעת
לפי שנכלל בו הפעל היה; אולם אם יקדים השם אז הכנוי אך לתואר יחשב ולכן יורה עם
השם ביחס הה"א הידיעה, הדברים האלה הדבר הזה. (יב) אלה יעמדו, לדעת חו"ל שהביא
רש"י שהצרכה היתה היפך הקללה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה וכו' יקשה למאוד
(א) האם ראוי לנכך איש בשם ה' אשר איננו עושה התועבות האלה הנזכרות פה? (ב) מדוע
הנכיד משה תחת לשונו הצרכות והזכיר אך הקללות ואין זה מתכונת האיש הנבחר אשר אך
טוב וחסד ירדוף כי יאהב קללה ולא יחסן בצרכה? ולכן הנכון לדעתי בדעת הרד"א והוא
שהשנטיס שהיו עומדים על הר גריזים היו פותחין בצרכה והוא והי' אם שמוע תשמע וגו' (כדעת
הראש"ע), ואז"כ אמרו השנטיס על הר עיבל הפרשה והיה אם לא תשמע וגו', ולכסוף ענו
הכהנים

תרגום אשכנזי

כי תבא כו

את העם על החר גרוזים בעברכם
את הירדן שמעון ולוי ויהודה
ויששכר ויוסף ובנימן: (יג) ואלה
יעמדו על הקללה בחר עיבל
ראובן גד ואשר וזבולון דן
ונפתלי: (יד) וענו הלויים ואמרו
אל כל איש ישראל קול
רם: (טו) ארור
האיש אשר יעשה פסל ומסכה
תועבת יהוה מעשה ידי הרש
ושם בסתר וענו כל העם ואמרו

לען אויף דעם בערגע גרוזים
שטעהען, דעם פאלקע דען
זעגען צו ערטהילען, ווען איהר
איבער דען ירדן געגאנגען זיין
ווערדעט, שמעון, לוי, יהודה,
יששכר, יוסף אונד בנימן.
(יג) פאלגענדע אבער זאללען
צור פערפלוכונג אויף דעם
בערג עיבל שטעהען, ראובן,
גד, אשר, זבולון, דן אונד נפתלי.
(יד) דיא לויים זאללען מיט
לויטער שטיממע וועסעלס:
ווייזע, געגען יעדערמאן פאן
ישראל אויסרופען: (טו) פער-
פלוכט זייא, ווער איין געהוי-
ענעס אדער געגאססענעס
בילד, איינען גרוייל דעם עוויגען,
איין ווערק דער הענדע איינעם
קינסטלערס, פערפערטיגעט,

אמנ אונד זן איינען פערבראגענען ארט ועצט! אונד דאז גאנצע פאלק זאלל דארויף אנטווארן.

ר ש י

תרגום אונקלוס

לברכא ית עמא על טורא דגריזים
במי עברכון ית נהנא שמעון ולוי ויהודה
ויששכר ויוסף ובנימן: (יג) ואלין יקומון
על לוטיא בטורא דעיבל ראובן גד ואשר
וזבולון דן ונפתלי: (יד) ויתיבון ליואי וימרון לכל אינש ישראל קלרם: (טו) ליט
בברא די יעביד צילם ומתבא מרתקא קדם יי עובד ירי אומנא וישוי בסתרא ויתיבון

ואלו ואלו עונין אמן חזרו והסנו פניהם
כלאי הר עיבל ופתחו בקללה ואומרים
חרור האיש אשר יעשה פסל וגומר וכן
כולם עד אחר אשר לא יקום:
מקלה

כל

ב א ו ר

היא ברוך אתה בעיר והקללה הפך זה. (הראש"ע): (יד) וענו, כמו ויען איוב, ולדעת
המתרגם האשכנזי בעבור שאלו עוני' גד אלו פעם בזרבה פעם בקללה: (טו) מעשה ידי
הרש, ארור החרש אשר יעשה פסל או מסכה, אף אם אינו משתחוה למעשה ידיו ואינו עובד
לזשים העשירה בסתר אסורה, אולי יאבד ממנו וימלאנו אחר ויגרו' זה שיעלה זכרון האלילים
והעבודה המזוקקת אליהם על רוח ועל לבנו ויטעה צו. ושם בסתר, כל הארזי' שנים עשר
כנגד

ה מ ע מ ר

הנכסיו ואמרו ארור האיש וגו', וזוה יותרו כל הספקות ומסכים גם אם מה שנאמר בספר
יהושע (ק' ל"ד). (טו) ארור האיש, הנה פרט הכתוב ארבע עבירות החמורות, והם ע"ז גלוי
עריות ושפיכות דמי' וגזל, והזכיר גם מקלה אביו ואמו לפי שהזהר בנודם לכבוד המקום,
ומאנה עור בדרך זה מביא לידי שפיכות דמים אם יפול באחד השזתיים.

כי תבא כז

תרגום אשכנזי קלו

טען אונד שפרעכען: עם ווער=
 דע וואהר! (טז) פֿערפֿלֹכט
 זיין, ווער פֿאַטער אונד מוט=
 טער פֿערפֿלֹכטליך העלט! אונד
 דאָ פֿאַלק שפרעכע: עם ווער=
 דע וואהר! (יז) פֿערפֿלֹכט,
 ווער זיינעם נעכסטען גרענצע
 פֿערריקט! אונד דאָ פֿאַלק
 שפרעכע: עם ווערדע וואהר!
 (יח) פֿערפֿלֹכט, ווער איינען
 בלינדען איררע פֿיהרט אויף
 דעם וועגע! אונד דאָ פֿאַלק
 שפרעכע: עם ווערדע וואהר!
 (יט) פֿערפֿלֹכט, ווער דאָ
 רעכט דעם פֿרעמדען, דעם
 ווייזען אונד דער וויטוע בייגט!
 אונד דאָ פֿאַלק שפרעכע:
 עם ווערדע וואהר! (כ) פֿער=
 פֿלֹכט, ווער זיינעם פֿאַטערס

אָמֵן: ם (טז) אָרוֹר
 מִקְלָה אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעַם
 אָמֵן: ם (יז) אָרוֹר
 מִסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר כָּל־הָעַם
 אָמֵן: ם (יח) אָרוֹר
 מִשְׁנֵה עֵזֶר בְּדַרְךְ וְאָמַר כָּל־הָעַם
 אָמֵן: ם (יט) אָרוֹר
 מִטָּה מִשְׁפָּט גְּרִיתוֹם וְאַלְמָנָה
 וְאָמַר כָּל־הָעַם אָמֵן: (כ) אָרוֹר
 שֵׁכֵב עִם־אִשְׁתּוֹ אָבִיו כִּי גִלָּה
 בְּנֶף אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעַם

אמן

פֿרויא בעשלעפֿט, דען על דעקט זיינעם פֿאַטערס קלייד אויף (האַנדעלט ווידער דיא
 עהרפֿורכט, דיא ער זיינעם פֿאַטער שולדיג איזט)! אונד דאָ פֿאַלק שפרעכע: עם ווער=
 דע

תרגום אונקלוס

ר ש"י

(טז) מקלה אביו . מולול לשון ונקלה אחיך
 (דברים כ"ה) : (יז) מסיג גבול . מחזירו
 לחזרויו וגונב את הקרקע לשון והוסג
 אסור (ישעי' כ"ט) : (יח) משנה עור .
 הסומא בדבר ומאסאו עלה רעה :
 מכה

כָּל עֲמָא וְיִימְרוּן אָמֵן: (טז) לִיט דְּנִקְלִי
 אָבוּהִי וְאִמִּיה וְיִימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: (יז) לִיט
 דְּיִשְׁנֵי תְּחֻמָּא דְּחֻבְרִיה וְיִימַר כָּל עֲמָא
 אָמֵן: (יח) לִיט דְּיִשְׁעֵי עֵזֶרָא בְּאוֹרְחָא

וְיִימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: (יט) לִיט דְּיִשְׁעֵי דִּין גִּזְרָא יְתָם וְאִרְמְלָא וְיִימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:
 (כ) לִיט דְּיִשְׁבֹּב עִם אִתָּת אָבוּהִי אָרִי גִלִּי בְּנֶפֶא דְּאָבוּהִי וְיִימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

ב א ו ר

כנגד שנים עשר שנים, וכולם עבירות שרגילים להיות בסתר הם כמו שאמרם בכולם חוץ מזה
 שרגילים להיות פעמים בגלוי ופעמים בסתר, והן, ע"ז, ומכה רעהו, ולכך פירש בשניהם
 בסתר, שעל עבירות שגלוי לא באו לקלל, כי אם בית דין יענשוהו על הגלויות כמו שכתוב
 בסוף כל הקללות הנסתרות לה' אלהינו, הוא יקח נקמה מן הנסתרות שהרי נתקללו בשם
 הקדוש ברוד הוא, אבל הגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת,
 מלקות, סקילה, שריפה, הרג, וחנק. הלא תראה אין כתוב כאן חרור שוכב עם אשת רעהו,
 כי מה לך ליכנס בבית אחרים ולא יליוו עליך, מקלה אביו, במקום בית גדולו אין אחרים
 רגילים הם, וכן מסיג גבול בנגבה הוא עושה, שאם יראה ימזה בידו, וכן משנה עור ומטה
 משפט כל אלה דברי סתר, שוכב עם אשת אביו זהו במקום שהוא גדל שם ואין רואה, עם כל
 בהמה אין זה כי אם בסתר, וכן אצותו וחזתו, האם רגילה בבית בתה (הרש"ם"ס): (טז) מקלה,
 לשון קלון ובזיון, והוא פועל יופא: (יח) משגה, מתעם: (יט) מטה משפט גר, כי אין לו
 עוזר

תרגום אשכנזי

כי תבא כו

דע וואהר! (כא) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער בייא אירגענד איינעם פֿיה ליגט! אונד דאז פֿאלק שפרעכע: עם ווערדע וואהר! (כב) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער זיינע שוועסטער בעשלעפֿט, זיינעם פֿאטערס אָדער זיינער מוטטער טאָכטער! אונד דאז פֿאלק שפרעכע: עם ווערדע וואהר! (כג) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער זיינע שוויגערמוטטער בעשלעפֿט! אונד דאז פֿאלק שפרעכע: עם ווערדע וואהר! (כד) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער זיינען נעכסטען היימליך שלעגט! אונד דאז פֿאלק שפרעכע: עם ווערדע וואהר! (כה) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער בעשטעכונג אַננימט, איינע אונשולדיגע פֿערזאָן צום טאָדע צו פֿעראורטיילען! אונד דאז פֿאלק שפרעכע: עם ווערדע וואהר; (כו) פֿערפֿלֿוכֿט, ווער דיא וואָרטע דיעזער לעהרע ניכט

אָמֵן: ם (כא) אָרוֹר
שִׁכְבַּ עִם-כָּל-בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל-
הָעַם אָמֵן: ם (כב) אָרוֹר
שִׁכְבַּ עִם-אֶחָתוּ בֵּת-אָבִיו אִזּוּ
בֵּת-אָמּוֹ וְאָמַר כָּל-הָעַם
אָמֵן: ם (כג) אָרוֹר
שִׁכְבַּ עִם-חֲתָנָתוּ וְאָמַר כָּל-הָעַם
אָמֵן: ם (כד) אָרוֹר
מִבְּהַרְעֵהוּ בַּסֶּתֶר וְאָמַר כָּל-הָעַם
אָמֵן: ם (כה) אָרוֹר
לִקַּח שָׁחַר לְהַכּוֹת נַפְשׁ
דָּם נָקִי וְאָמַר כָּל-הָעַם
אָמֵן: ם (כו) אָרוֹר
אֲשֶׁר לְאִיְקִים אֶת-דְּבָרֵי

החורה

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כד) מכה רעהו בסתר. על לשון הרע הוא אומר. ראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן י"א אורזים יש כאן כנגד י"א שבטים וכנגד שמעון לא כתב ארור לפי שלא היה בלצו לברכו לפני מותו כשברך שאר השבטים לכך לא רצה לקללו: (כו) אשר לא יקים. כאן כלל את כל התורה

(כא) לִיט דִּישְׁבּוּב עִם כָּל בְּעִירָא וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: (כב) לִיט דִּישְׁבּוּב עִם אַחַתִּיה בֵּת אָבִיהִי אִזּוּ בֵּת אַמִּיהִי וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: (כג) לִיט דִּישְׁבּוּב עִם חֲמוּתִיה וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: (כד) לִיט דִּימְחִי חֲבֵרִיה בַּסֶּתֶרָא וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: (כה) לִיט דִּיקְבֵּל שׁוּחַדָּא לְמַקְטֵל נַפְשׁ דָּם וַבְּאִי וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: (כו) לִיט דִּי לֹא יְקִים ית פִּתְגָמֵי אוֹרִיתָא

הדא

ב א ו ר

עוזר, וכן יתום ואלמנה. והנה גם הוא בסתר, אבל אם יטה הדיין משפט אחרים יערערו עליו ויפרסמוהו, והגר והיתום והאלמנה אין להם כח. (הראב"ע): (כה) ארור לקח שחד, לפי דעת רבים שהוא הדיין, ולפי דעתי שהוא עד שקר, (הראב"ע), והוא הנכון לפי שאמר להכות נפש דם נקי, ואם על הדיין הרי כבר נאמר ארור מטה משפט: (כו) ארור אשר לא יקים, על כל עבירות שבסתר, (הראב"ע), וטעם לעשות אותם כי יש מכות עשה שיוכל לעבור עליה

כִּי תִבֵּא כֹחַ

הַתְּהוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: פ

כַּח (א) וְהָיָה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֹר
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצִוֶּה הַיּוֹם וּנְתַנֶּה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ

תרגום אשכנזי קלו

ניצט אנניממט, זיא צו בעאב=
אצטען! אונד דאז פאלק
שפרעכע: עם ווערדע וואהר!
כח (א) ווען דוא נון דער
שטיממע דעם עוויגען דיינעם
גאטטעם געהארען, אונד
אללע געבאטהע, דיא איך
דיר יעצט געבע, זארגפעל
טיג בעאבאצטען ווירסט, זא
ווירד דיר דער עוויגע דין
גאטט

רש"י

תרגום אונקלוס

הָדָא לְמַעַבְדַּי יְתְּהוֹן וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן: הַתּוֹרָה כֹּלָה וְקִבְלוּהָ עֲלֵיהֶם בְּאֵלֶּה
וּבְשִׁנְיָהּ:

כַּח (א) וַיְהִי אִם קָבֵלָא תְּקַבִּיל לְמִימְרָא
דְּיִי אֱלֹהֵיךָ: לְמַטְרָא לְמַעַבְדַּי יְתָ כָּל פְּקוּדוֹתֵיהִי אֲנָא מְפַקִּיד לָךְ יוֹמָא דִּין
וַיְתַנִּיךְ

ב א ו ר

עליה בסתר, בגון לא תראה שזו אחיך או שזו נדמים והתעלמת מהם או לא תראה חמור
שונאך רובן תחת משאו והתעלמת ממנו (לעיל כ"ב א' ג'), ודומיהם. וטעם לא יקיים, לא יקבל
עליו להקים:

עליון

ה מ ע ר

כח (א) והי' אם שמוע, כבר אמרו חז"ל (עיין רש"י לקמן כ"ג) שהקללות הללו משה מפי
עלמו אמרן ולכן הן קשות מן הראשונות אשר מפי עליון ילאו; ובאמת כל אשר ישים
אלה לעמת אלה לנגד עיניו במעט עמל יביט איך נשחטו פה גם הנרכות גם הקללות לרעה
ולא לטובה, כי נברכות הנה הזכיר כאן אך בדרך כלל כי יברך ה' אותם וכל אשר להם ירבה,
אולם לא באר שיהי' זה בדרך הפלגה למעלה מחקי הטבע כאשר אמר שם והשיג לכס דש את
בטיר וגו', וכן ואכלתם יטן נושן וגו', וזה יורה כי ישפיע ה' את ברכתו עליהם עד בלי די,
וגם בתשועת מלחמה אמר כאן בדרך אחד ילאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך ושם נאמר
ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבנה ירדפו וגו', וזה בוודאי על כל היותר פלא מאה
ינוסו בשבעה דרכים, וכן לא הזכיר כאן שלום הארץ (שהוא לדעתי על תיקון הקבוצן) ושבת
חיה רעה הנאמרים שם; ועל דבר הקללות הן כל איש למראה עיניו ישפוט, כי אם גם שם
דבר אתם קשות, בכל זאת אין דרכו בסופה וסערה — יזכיר הרעות בכלל ולא יליג בפרט
תמונות הכלהות נגד עיניו למוג לב הזומע, אולם כאן כנחל שוטף ישפך מריחות לשונו כאש
אובלת, ועין בעין נראה האנשים האומללים אשר מלאתם כל הרעות האלה ובאזניו נשמע
אנקת חלל ושניה. ולדוגמא אביא אך דמיון אחד, הנה שם (י"ט) אמר אך ואכלתם בשר
בניכם ובשר בנותיכם תאכלו ולא יותר, ועתה פקח עיניך איך יתאר המליץ כאן את זה בשרד
המליצה מן פסוק נ"ג עד נ"ח עד כי תמונות לנגד עיניו ישים אשר תסמנה שערות ראשינו,
ומזה תקיש על השאר; אולם הטעם מדוע עתה דרך לשונו דבר מה יראה, לפי שראה משה
שממרים היו מיום דעתו אותם עד הנה רלה להוכיחם על פניהם ביתר עז ולהגיד להם חרות
קשה בטרם ילקח מעמהם.

ובקדחה